

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 8
April 1935

Vinko Bitenc

Povest gosposvetskih zvonov

„Kadar zaslišim milo pesem
gosposvetskih zvonov, mi po-
stane v duši tako mehko, da
bi se od žalosti razjokal“.

(Beseda koroškega rajaka)

Nad gosposvetsko ravnino se je zgrnila noč Velikega petka. Tiha, turobna noč.

V zvoniku vise zvonovi. Mirno, brez glasu vise tam, kakor da so pogreznjeni v sanje o minulih dneh. Samo kadar prhutne netopir skozi line in se dotakne zvona s svojo petotjo, bron skrivnostno zaječi.

Že tretji dan molče zvonovi, ne smejo peti, ne oznanjati ljudem veseljih ali žalostnih novic v fari; kajti veliki teden je tu, čas premišljevanja o skrivnostih trpljenja.

Z resnimi obrazi, polnimi pričakovanja hodijo farani mimo cerkve. Zvonovi vedo: veliko nedeljo pričakujejo, vstajenje. Tedaj bodo tudi zvonovi spet lahko zapeli. Preko vseh širnih gosposvetskih ravnin bodo plule njihove vesele pesmi.

Vesele:

Da, vesele za tiste, ki so veselega srca; za druge pa bodo pesmi žalostne.

In zvonovi premišlujejo o tistih drugih...

Tam v nizki bajti stanuje mnogoštevilna Copotova družina. Pred tednom dni jim je umrl oče. Ostali so brez rednika, vdova in otroci gladujejo.

Pa tisti Ogrizov Andrej. Zaradi nekih besed so ga orožniki odpeljali v mesto. Minilo je že več mesecev, pa ga še vedno ni domov. Žena in otroci jokajo za njim.

In gospodična Globavsova, učiteljica. Slovenske pesmice je učila otroke v šoli — pa so jo odslovili. Zdaj nima službe, beda jo tare.

In še mnogo, mnogo je takih, ki jim velikonočna pesem zvonov ne bo prinesla veselja.

Zvonovi molče, premišlujejo in so žalostni.

Luči po hišah ugašajo; povsod so se ljudje odpravili k počitku.

Samo v Kotarjevi hiši je še luč. Desetletni Kotarjev Lekš je bolan, hudo bolan, in domači čujejo ob njegovi postelji. Zvonovi vedo to; kakor bi ne vedeli, saj jim je Lekš najboljši prijatelj.

Še pred nekaj dnevi je ves radosten prisopel ministrant Lekš v zvonik, pobožal veliki zvon in vzkliknil:

»Danes moraš posebno lepo zapeti! Veš, moje pokojne matere godovni dan obhajam. Zato sem prišel sem gori zvonit jutrnjice, ker če te vlečem pod zvonikom za vrv, ne poješ tako lepo.«

Kako dobro je dela zvonu ta pohvala! Ljubezni polno je zadonela njegova pesem v mlado jutro, tovariša pa sta drobila zraven s svojimi srebrnimi glasovi.

In potem, ko je Lekš odzvonil, je spet pobožal zvon in dejal:

—Zdaj pa mogoče ne pridem prej sem gori kakor o Veliki noči. Takrat boš pa zapel svojo najveselejšo pesem. —

Lekš se je poslavljal od zvonov, kakor bi bil vedel, da ga res ne bo kmalu v zvonik ali pa nikoli več, zakaj že naslednji dan je zbolel.

Zelo so žalovali zvonovi za svojim prijateljem in še žalujejo.

Danes je Veliki petek, dan Vstajenja ni več daleč. A Lekš je še vedno bolan.

Kako naj zvonovi zapoje največje pesem, če pa Lekša ne bo k njim v zvonik?

Hudo, silno hudo mora biti Lekšu, prikovanemu na posteljo. Tem huje še zato, ker je sirota, brez skrbnega očeta in ljubeče mamice, ki bi ga v boleznih negovala.

Teta in stric ga imata sicer rada, toda Lekš se ne more pogovarjati z njima tako po domače, ker ne razume njunega jezika. Kajti teta in stric sta se šele po smrti Kotarice preselila iz tujega mesta na kmete.

O, zvonovi vedo tudi za to skrivnost in poznajo človeška srca tod okoli. Posebno veliki zvon, ki pomni že mnoga pokolenja v gosposvet-ski fari. Med svetovno vojno je srameval v zvoniku. Njegova tovariša so odpeljali v vojno, nikoli več ju ni bilo nazaj.

Ta dva, levi in desni zvon, sta še mlada; šele po vojni so ju namestili

v zvonik. Sijajne glasove imata in ubrano znata spremljati pesem velikega zvonu.

A kaj, ko Lekša ni. Tako kakor on, ne zna zvoniti nobeden.

»Tovariša,« se je zbudil iz premišljevanja veliki zvon in tiho zabnel, »naša dolžnost je, da Lekša obiščemo in mu olajšamo hudo bolen. Mar ne?«

»Spodobilo bi se, res, bim-bom-bim...« je pritrdil prvi zvon, najmanjši izmed treh.

Srednji pa je s srebrnočistim glasom dodal:

»To bi bilo plemenito od nas, bim-bam-bim-bam...«

Po tem skrivnostnem pomenku so zvonovi utihnil.

Temna noč Velikega petka je še vedno molčala nad vasjo. Grmade oblakov so se druga preko druge valile čez nebo; včasih je pokukala izpod njih migljajoča zvezda, prikazal se je za trenotek zadnji krajec meseca.

Troje čudežnih bitij je plavalo v tej nočni tišini preko vaških hiš. Ta bitja, odefa v bronasto sive halje, so bila kakor poosebljeni zvoki zvonov, prelivajoči se iz zvonika nad gosposvet-sko ravnino...

V sobi pri Kotarju, kjer je ležal bolni Lekš, je dremitno gorela luč. Ob postelji je podremavala stara teta Zefa.

Lekša je kuhala vročica, globoko, neenakomerno je dihal, očesne veke so mu trudno zapirale vdrte oči.

Zdaj pa zdaj se je nasmehnil v težkih sanjah, izpregovoril čudne, zmešane besede, pa spet zajokal in zakrilil z rokama.

— Bim-bam-bim-bam — je zdajci pozvonilo pod oknom.

Lekš je odprl oči, začudeno pogledal okrog sebe. Teta Zefa je dre mala dalje.

— Bim-bam-bom-bim-bam-bom — se je ponovilo pod oknom.

Lekš se je nekoliko dvignil. Plam-
teča lica je preletel blažen smehljaj.

»Moji zvonovi! Teta Zefa!«

Teta se je predramila, skočila po-
konci.

»Kaj je, Lekš?«

»Zvonovi, moji zvonovi so me pri-
šli obiskat! Pod oknom so! Ali sli-
šite?«

»Pomiri se, Lekš! Kakšni zvonovi
— saj jih ni doma. Ali ne veš, da je
veliki teden? Zvonovi so odpoto-
vali v Rim. Kmalu se vrnejo, jutri
že. Tedaj boš ti zdrav, sam pojdeš
k njim v zvonik. Kar lezi. Tudi jaz
ležem, tja v sosednjo sobo. Miren
bodi in zaspí.«

Teta Zefa je Lekša zaodela, pri-
vila luč in odšla.

A Lekš je poslušal, poslušal ...

— Bim-bam-bom-bim-bam-bom ..

Tedajci se je okno odgrnilo, od-
prlo se in se razširilo. Kakor lahni
oblački so trije gosposvetki zvo-
novi splavali skozi okno v sobo in
obstali pri postelji.

»Pozdravljen, Lekš!« so zabrnili
vsi hkrati.

Od same sreče in radosti ves
omamljen, je Lekš planil izpod ode-
je in sedel na posteljo.

»Vedel sem, da ste pod oknom,
slišal sem vaše glasove spoznal sem
jih. Kako lepo je to, da ste prišli k
meni. Pa pravijo da ste odpotovali
v Rim?«

Veliki zvon se je nasmehnil.

»Seveda pravijo, pa to ni vedno
res. O trpljenju Odrešenika lahko
premišljujemo tudi doma. Naš molk
pomenja namreč pripravo za praz-
nik Vstajenja. Pa še nekaj, Lekš.
Zaradi tebe smo ostali doma.«

»Zaradi mene?« se je čudil Lekš.

»Da, zaradi tebe,« so zašepetali
vsi trije zvonovi. Veliki zvon pa je
pojasnil:

»En sam naš človek, naš prijatelj
in rojak, je za nas več vreden, ka-

kor daljni, neznani svet. Ali razumeš, Lekš? Ti si naš prijatelj, radi te imamo in smo žalostni, da si bolan. Zato nismo šli na daljno pot, nego smo rajši prišli k tebi, da ti lajšamo bolešči in te ozdravimo...»

Lekš ni mogel verjeti.

»Zahvaljeni, zvonovi moji! Kako sem vam hvaležen! A kako, s čim me hočete ozdraviti?«

»Z našo pesmijo!« sta zadrobila mali in srednji zvon.

»In z našimi povestmi!« je z doščnim glasom odvrnil veliki zvon.

»Ah, povesti!« je vzkliknil Lekš in sklenil roki.

»Povesti tako rad poslušam. Povejte mi najlepšo, kar jih znate!«

Veliki zvon se je naslonil ob posteljo, se zamislil in nato pričel.

Tovariša zvonova pa sta zraven prav tiho pritrkavala.

»Pred davnimi leti,« je pravil veliki zvon, »gosposvetska ravnina ni bila tako lepa, pa tudi ne tako gosto naseljena kakor dandanes. Po večini je bila le pusta goličava, porasla z robidovjem in posuta s peščenim kamenjem. Zdrav, žilav rod je prebival tu, vaje trdega dela, pobožen in pošten. Gospod Matej, častitljivi starček, mu je bil vodnik in poglavar. Zelo ga je bolelo, da svojemu narodu ne more nuditi udobnejšega, lepšega življenja, kajti kamenje po pustih goličavah ni prineslo nikakega sadu. Vroče je gospod Matej molil k Bogu, naj bi on čudežno izpremenil ravnino v rodovitna polja, v cvetoče vrtove. Na čast božji materi je dal gospod Matej sezidati krasno cerkev, ki stoji še dandanes. Jaz sem bil prvi zvon, ki je zapel v zvoniku te cerkve. Cer-

kev so imenovali Gospo Sveto. Spominjam se tiste prve Velike noči. Lepše nisem dočakal nikolico pozneje. Ko sem na velikonočno nedeljo v ranem jutru oznanjal dan in je sonce posijalo nad pokrajino, ni bilo nikjer več sledu o pustih goličavah. Vsa prostrana gosposvetska ravnina je postala čez noč en sam cvetoč vrt z ravnimi polji, z mladimi nasadi, z belimi cestami.

Pravi raj na zemlji. Ljudje so govorili, da se je zgodil čudež in so jim od veselih čuvstev prekipevala srca. Sam gospod Matej je od ginenosti jokal kakor otrok.

Vidiš, Lekš, to je bilo ljudstvo, gosposvetsko ljudstvo, ki živi še vedno tod, na svojih tleh.

Tvoja mati je izšla iz tega ljudstva in ti sam si njegov potomec. In jaz sem ostal med njim, da mu pomagam ob veselih, pa tudi ob žalostnih dogodkih...»

Lekš je bil polagoma zadremal.

»Moja mamica...« je šepetal s smehom na ustnicah še v spanju.

»Spi! Tink-tonk-tink-tonk...« so prav tiho zabrneli zvonovi in so liki neslišnim duhovom odplavali skozi okno naravnost v zvonik, da označijo velikonočno jutro, ki je že pričelo rdeti na obzorju.

Veličastna kakor še nikoli dotlej je bila velikonočna pesem gosposvetskih zvonov.

Saj jo je narekovala duša Kotarjevega Lekša, ki se je zdrav spet dragim prijateljem, ki so tako lepo lahko povzpeli v zvonik k svojim peli, da so se ljudje čudili in se ozirali v zvonik.

Menda so zvonovi od veselja jokali...